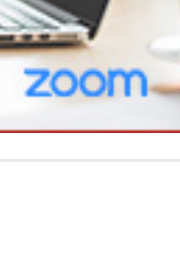

Läkartidningen arrangerar **Boka plats på Läkartidningens webbseminarier!**

Läkartidningen

START AKTUELLT KLINIK OCH VETENSKAP OPINION LEDIGA LÄKARJOPP OM OSS

OPINION – START DEBATT INLEDARE SIGNERAT BLOGG

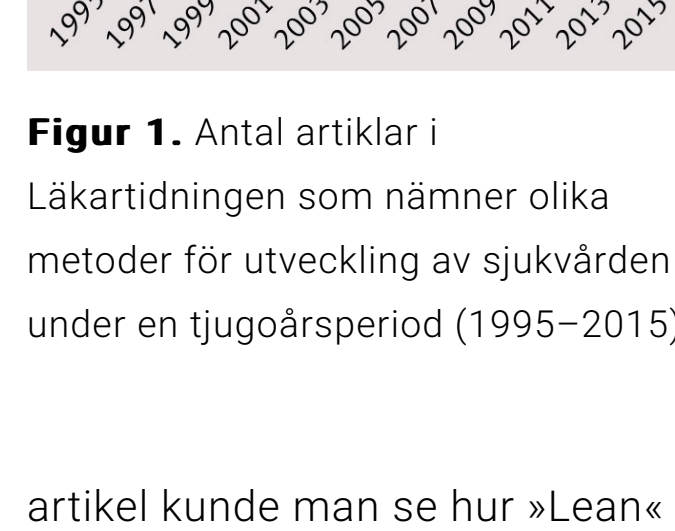
SENASTE En introduktion till psykiatrins filosofi

DEBATT

Apropå! Den värdebaserade vårdens födelse, levnad och undergång

Den sista »pseudoinnovationen«?

Per Anders Flordal
specialist och docent i kirurgi
perflordal@gmail.com

Figur 1. Antal artiklar i Läkartidningen som nämner olika metoder för utveckling av sjukvården under en tjugofemårsperiod (1995–2015).

Med jämna mellanrum kommer nya skolor för sjukvårdens förbättringsarbete, nu senast värdebaserad vård. Begreppsapparaten kan skilja, men innehållet är ofta till största delen gemensamt. Kieran Walshe, professor i health policy and management vid Manchester Business School, använde 2009 begreppet »pseudoinnovation« för fenomenet att ny terminologi ska ge intryck av innovation [1].

Utvecklingen av pseudoinnovationer drivs av att metodutvecklare, konsulter och konferensarrangörer vill ha något nytt att erbjuda. Sjukvårdens ledningar lockas av utfästelser om nya effektiva lösningar, medan den verkliga konsekvensen blir att arbetet med att etablera en ny begreppsapparat för förbättringsarbetet att stanna upp. Walshe förordar ett skeptiskt förhållningssätt och krav på evidens innan nya metoder introduceras.

Kieran Walshe visar hur förändringsmetoder även i den medicinska litteraturen har sin födelse, levnad och undergång. Han redovisar detta för »Total quality management« (TQM), »Clinical governance« och en rad andra metoder, och konstaterar att överlevnadstiden är 3–5 år. Vid tiden för hans artikel kunde man se hur »Lean« var på uppgång.

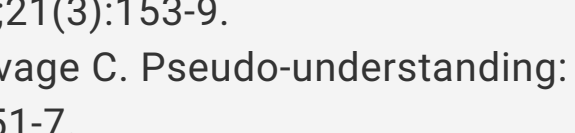
Med inspiration från Kieran Walshe gjorde jag i september 2015 en sökning i Läkartidningens arkiv. Man kan man se samma förlopp i Sverige [Figur 1]. I slutet av 1990-talet var det TQM som skulle förändra sjukvården, avlöst av QUL (utmärkelsen svensk kvalitet). I början av 2000-talet kom »balanserad verksamhetsstyrning« – dock inte med samma genomslagskraft (åtminstone inte i Läkartidningen), vilket kanske berodde på att det då också fanns en del konkurrerande skolor (Värdekompassen, Ständiga förbättringar, Six sigma, Logistik). Riktigt stort genomsåg fick sedan »lean healthcare«, som nu successivt slocknar.

Nu är det »värdebaserad vård« som är den stigande stjärnan. Metoden uppfyller kriterierna för en pseudoinnovation och får förväntas gå samma öde till mötes. Konceptet är dåligt definierat och bristfälligt förstått även bland dem som arbetar med det [2], och det saknas evidens för att värdebaserad vård skapar patientvärde [3].

Kieran Walshe menar att utveckling av sjukvården åtminstone delvis kan orsakas av de regelbundna bytena av förändringskoncept. Låt värdebaserad vård bli det sista. Medan värdebaserad vård lyfter fram nyttan av konkurrens är det istället mer samverkan som behövs. Överge ambitionen att låta ekonomisk ersättning styras av rapporterat utfall. Det saknas belegg för att ekonomiska incitament kan förbättra vårdens effektivitet. Pengar riskerar undantagning av annan typ av motivation som är bättre för vården. Resurser går till administration och kontroll i stället för till förbättring. Om pengar knyts till rapporterat utfall riskerar man att mätresultat korrumperas och förlorar värde för vård- och kunskapsutveckling. Mål och normer som inte belönas ekonomiskt blir undanträngda [3].

I pseudoinnovationernas gemensamma kärna finns en del strategier som är användbara. Låt oss utgåhålligt och läroriktigt använda dem, utan krav på nya namn.

DELA ARTIKELN

REFERENSER

1. Walshe K. Pseudoinnovation: the development and spread of healthcare quality improvement methodologies. Int J Qual Health Care. 2009;21(3):153-9.
2. Fredriksson JJ, Ebbevi D, Savage C. Pseudoinnovation: an analysis of the dilution of value in healthcare. BMJ Qual Saf. 2015;24(7):451-7.
3. Flordal PA. Värdebaserad vård – ingen »quick fix« för vården. Läkartidningen 2015;112:DM3W.

Bli den första att kommentera

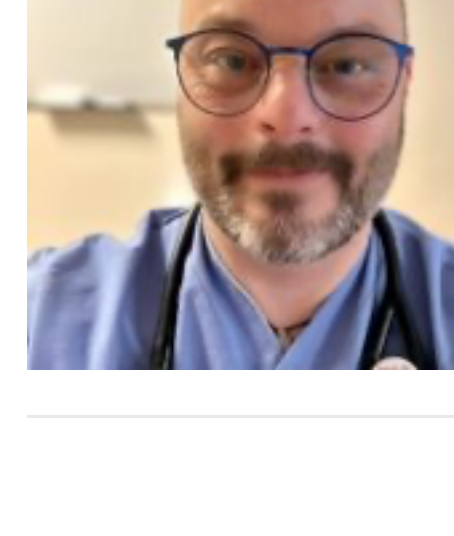
0 KOMMENTARER

FRÅN STARTSIDAN

Sjuksköterskestudenter jobbar i ambulans – akutläkare varnar

NYHETER | 05 JUN 2023 Sjuksköterskestudenter börjar i veckan att jobba på Sahlgrenska universitetssjukhusets ambulansen. Upplägget får dock kritik från såväl fackförbund som Svensk förening för akutsjukvård.

Överläkaren valde sjuksköterskejobb

PODD | 05 JUN 2023 Sashia Wagner, överläkare på medicinkliniken vid Mora lasarett, har blivit uppmärksam för att ha förbättrat sin arbetsplats. I ett nytt avsnitt av Läkartidningens podd berättar han hur det gick till.

Läkartidningens podd
LYSSNA HÄR!

Läkartidning # 22-23 2023
RYMDFÄRDER GER MEDICINSKA UTMANINGAR
PRENUMERERA

SIGNERAT

»Ska vi kunna jobba i enlighet med EU:s reglering och det nya avtalet kommer det att krävas extraordinära insatser från arbetsgivaren och från regionernas politiker.»

Sofia Rydgren Stale

REFLEXION

»För att åter-koppla till en kronika för några veckor sedan här i Läkartidningen påminns jag ännu en gång om att vi har förmånan att jobba i ett av världens bästa sjukvårdssystem.»

Anna Nilsson

SENASTE RECENSIONERNA

En introduktion till psykiatrins filosofi

Nyttig guide om melaninrik hud

Embryologi som klassiskt drama

SENAST KOMMENTERADE

Enkät: Tycker du att Ivo har lyckats?

Staffan Bergström kommer att överklaga beslut om legitimation

Regeringen vill ha parlamentarisk kommitté om förstallig vård

SKR markerar mot statlig sjukvård

Evidens för långtidsbehandling med antidepressiva saknas

VILL DU ÄNDRA DIN MEDLEMSTIDNING TILL E-TIDNING?
> Klicka här, logga in på Mina sidor och ändra till e-tidning

BÖCKER
Beställ en bok från Läkartidningen!
> Läs mer

MINNESORD
Nu tar vi emot minnestexter för publicering på Läkartidningen.se
> Om minnestexter
> Läs minnestexter här

LÄKARFÖRBUNDETS FULLMÄKTIGEMÖTE
Allt om förbundets fullmäktigemöte den 9-10 november.
> Artiklarna finns här!

CORONAVIRUSET
Läs alla artiklar om coronaviruset och covid-19.
> Alla artiklar här!

NYA VÅGAR TILL FÖRÄLDRAKAP
Läs alla artiklar i Läkartidningens tema om nya vågar till föräldraskap.
> Alla artiklar här!

VAL 2022
Läs alla artiklar om valet 2022.
> Alla artiklar här!

SENASTE KRÖNIKORNA

»Det finns många elefanter i sjukvården, i synnerhet när det gäller AI«

»Det finns många misskötta sköldpaddor därute.«

»Vilken roll hade jag nog jag kom dit och vilken tog jag på platsen: medmänniska eller läkare?«

NYTT OM NAMN

Handledare i Avesta prisas av AT-läkarna

Ledarskap prisas av Kungen

Minna Johansson blir »Arets Jon«

Jonas F Ludvigsson får Hugo Lagercrantz Award

KLIMAT OCH HÄLSA
> Klimatförändring och hälsa – artiklarna samlade här!

VEM DISPUTERAR?
> Aktuella disputationer

VAD HÄNDER?
> Kalendariet

ARKIVET
Ett enda arkiv. 45 000 artiklar i fulltext från och med år 1996.
> Sök i arkivet

LÄKARFÖRBUNDET
> Läkarförbundet.se

LÄKARTIDNINGEN ARRANGERAR
Ta del av de senaste rönen. Träffa kollegor. Knyt kontakt med nya arbetsgivare.
> Symposier och Karriärkvallar!

OM LÄSARKOMMENTARER
Välkommen att delge övriga läsare synpunkter på innehållet i en artikel.
> Läs vår policy!

Enkät: Läkare tidigt i karriären extra utsatta för hot och våld

NYHETER | 05 JUN 2023 En ny enkät pekar på att läkare tidigt i karriären är mer utsatta för hot än läkarkåren i allmänhet. Sveriges yngre läkares förening, Syll, föreslår bland annat att regeringen utreder möjligheten till pseudonym i journalen som patienten ser.

En introduktion till psykiatrins filosofi

RECENSION | 05 JUN 2023 Johan Bengtsson har läst filosofen Sam Wilkinsons bok »Philosophy of psychiatry«. I den diskuteras och väcks frågor som: Vad är psykisk ohälsa? Finns givna, väldefinierade psykiska tillstånd? Och Vad är en diagnos och hur användbara är diagnoser? »Den är neutralt skrivnen och redogör för de olika tankeströmningarna inom psykiatrin utan att ta parti«, skriver Johan Bengtsson.

Skral pedagogisk kompetens bland personal som håller i VFU

NYHETER | 05 JUN 2023 All personal som deltar i verksamhetsförlagd utbildning, VFU, för läkare ska ha pedagogisk handledarutbildning, enligt ALF-avtalet. Båra hälften av alla universitetssjukvårdsenheter uppfyllde detta under 2018-2021, enligt en ny utvärdering från Socialstyrelsen.

Skarborgs sjukhus styrelse: »Frågan är för stor för oss«

NYHETER | 02 JUN 2023 Det blev inget beslut om Skarborgs sjukhus framtid på fredagen. Sjukhuset hade kallat till presskonferens på eftermiddagen och många förväntade sig ett ödesbeslut för Lidköping och Mariestad. Men styrelsen lämnar beslutet till en högre politisk nivå.

Ivo: Brister hos Närhälsan i VGR har lett till felaktiga diagnoser

NYHETER | 02 JUN 2023 Ledningen för Närhälsan i Västra Götalandsregionen har haft brister på förvaltningsnivå, vilket lett till risker för patienterna. Det slår Ivo, Inspektionen för vård och omsorg, fast efter en granskning som visar att patienter vid uppregade tillfällen drabbats av felaktiga, fördröjda eller uteblivna diagnoser.

Försiktig glädje i Norrbotten och Västernorrland efter vitesbeded

NYHETER | 02 JUN 2023 Region Norrbotten och Region Västerorrland välkomnar att Region Uppsala slipper mångmiljonvitet efter att saken avgjorts juridiskt. »Vi är glada för Uppsalas skull, men vi vill inte ta ut något i försikt. Vi får vänta och se vad rätten säger i vårt fall«, säger Pia Näsvall, hälso- och sjukvårdsdirektör i Norrbotten.

Regeringen varnar för varm sommar

NYHETER | 02 JUN 2023 Alla verksamheter inom vård och omsorg behöver se över sina handlingsplaner och sin beredskap för en sommar med hög värme, skriver regeringen i ett pressmeddelande.

Oro för Djalali efter verkställd dödsdom

NYHETER | 02 JUN 2023 Efter att svenskiraniern Habib Chaab avrättats i Iran i början av maj, växer oron för att dödsdomen mot den svenskiranska läkaren och forskaren Ahmadreza Djalali också ska verkställas. Det säger Amnesty till Sveriges Radio.

Rapport: Brister i uppföljning av IT-säkerhet i Region Norrbotten

NYHETER | 02 JUN 2023 En ny rapport från revisionsbolaget PWC visar att Region Norrbotten inte kontrollerar den upphandlade världens informationssäkerhet på ett tillräckligt sätt. Kraven är inte tillräckliga och regionen följer inte heller upp ifall de privata underleverantörerna följer riktlinjerna och kriterier.

SFAI kräver skärpt lag efter dödsfall

NYHETER | 02 JUN 2023 Svensk förening för anestesist och intensivvård, SFAI, kräver nu en lagändring kring vem som får ge narkos efter dödsfallet på en privatklinik i Malmö tidigare i år, rapporterar SR.

Han slipper välja – satsar både på läkarsäkerhet och omvårdningen

MÄNNISKOR & MÖTEN | 02 JUN 2023 Sedan många år är ST-läkaren Albin Rideloff med i landslaget i orientering, och på senare tid har det gått lite bättre med tävlandet. I höstas tog han EM-guld, och i sommar är det dags för VM, som kommer att hållas i Schweiz.

Handledning är eftersatt trots larm om allvarliga brister

DEBATT | 02 JUN 2023 Bristande handledningsstruktur synliggörs när utbildningsstyrelsen utvärderar utbildningsuppdraget och säkerställa patientsäkerheten måste handledning fördelas på flera specialister och ST-läkare och utgöra en självklar del av vårt arbete, skriver Caroline Barner och medförfattare.

Parlamentarisk kommitté ska utreda sjukvård

NYHETER | 01 JUN 2023 En kommitté sammansatt av riksdagen ska utreda frågan om helt eller delvis statligt styre i sjukvården. Det presenterade Kristdemokraterna och Sverigedemokraterna på torsdagen. »Viktigt svårt att se att vi kommer att fortsätta exakt som i dag«, säger sjukvårdsminister Acko Ankarberg Johansson (KD). (1 kommentar)

SKR markerar mot förstallig sjukvård

NYHETER | 01 JUN 2023 Bara timmar efter att regeringen och Sverigedemokraterna aviserat att en parlamentarisk kommitté får i uppdrag att utreda ett förstalligande av sjukvården kommenterar Sveriges Kommuner och regioner, SKR, att en sådan förändring riskerar att bromsa vårdens utveckling. (1 kommentar)

Åklagare lägger ned utredning mot professor i allmänmedicin

NYHETER | 01 JUN 2023 Åklagarna har fattat beslut om att lägga ned förundersökningen där Kristina Sundquist, professor i allmänmedicin, utretts för misstänkt brott mot etikprövningslagen. Det handlar bland annat om en uppmärksam registerstudie om dömda våldtäktsmän bakgrund.

SKRIV DITT SÖKORD HÄR SÖK

SÖK BLAND FLER ÄN 60.000 ARTIKLAR FRÅN 1996 OCH FRAMÅT

ADRESS: Läkartidningen, Box 5603, 114 86 Stockholm TELEFON: 08-790 33 00 E-POST: kontakt@lakartidningen.se

CHEFREDAKTOR OCH ANSVARIG UTGIVARE: Pär Sandell
FAKTAURADRESS: Läkartidningen Förlag AB, 559192-3380 FE54134, Box 4, 737 21 FAGERSTA, E-faktura: 5591323380@kollektioninvoice.se GLN: 7365591323383

Ta del av Läkartidningens FriInfo AB:s policy för personuppgifter. I policyen beskrivs vilka uppgifter vi samlar in, i vilket syfte och på vilket sätt du kan ha kontroll över dina egna uppgifter samt hur du kan kontakta oss.

77% av Sveriges läkare läser Läkartidningen, vilket är den överlagset högsta räckvidden i målgruppen. Vår sig du ska lansera en ny produkt eller rekrytera en läkare så kan vi hjälpa dig att hitta den medianrx som passar dina behov bäst.

Läs mer > Läs mer >